

**FAKÜLTEMİZ 04.02.2002 TARİH VE 311 SAYILI YÖNETİM KURULU
TOPLANTISINA KATILANLAR**

Prof. Dr. Hasan ÖZİKES

Prof. Dr. Mustafa UĞURLU

Prof. Dr. Şener ÖSTİK

Prof. Dr. Namık AÇIKGÖZ

Prof. Dr. Adnan DİLER

Doç. Dr. Betül BÜRÜN

Doç. Dr. İbrahim GÜLER

Yrd. Doç. Dr. Alim YIGİT

Bedrettin ALTUNLUŞLAR
Raportör

MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ YÖNETİM KURULU KARARLARI

Toplantı Tarihi: 04.02.2002

Toplantı Sayısı : 311

GÜNDEM:

- 1-Sosyoloji Bölüm Başkanlığının yazısının görüşülmesi.
- 2-Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümünde yardımcı doçentliğe müracaat eden Dr.Kenan KOÇ'un jüri raporlarının görüşülmesi.
- 3-Öğrenci sağlık raporunun görüşülmesi.
- 4-Yabancı Dil Destekli Programı bırakma isteğinde bulunan öğrencilerin durumunun görüşülmesi.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ:

Prof.Dr.Hasan ÖZEKES	Başkan-Dekan	Katıldı
Prof.Dr.Mustafa UĞURLU	Dekan Yrd.	Katıldı
Prof.Dr.Şener OKTIK	Üye	Katıldı
Prof.Dr.Namık AÇIKGOZ	Üye	Katıldı
Prof.Dr.Adnan DILER	Üye	Katıldı
Doç.Dr.Betül BÜRÜN	Üye	Katıldı
Doç.Dr.İbrahim GÜLER	Üye	Katılmadı
Yrd.Doç.Dr.Ahmet YİĞİT	Üye	Katıldı
Bedreddin ALTINKUŞLAR	Raportör	Katıldı

Fakültemiz yönetim kurulu 04.02.2002 Pazartesi günü saat 10.00'da **Dekan Prof.Dr.Hasan ÖZEKES** başkanlığında toplandı.

KARAR 1-Sosyoloji Bölüm Başkanlığının yazısı görüşüldü

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr.Muammer TUNA'nın 15 Kasım 2001-15 Şubat 2002 tarihleri arasında İngiltere'de görevlendirilmesi sonucunda vermekte olduğu dersler için Yrd.Doç.Dr.Dilek HATTATOĞLU ve Yrd.Doç.Dr.Koşar HIZ görevlendirilmiş olup bu derslere ait başarı notlarının ilan edilmiş şekliyle kabulüne oy birliğiyle karar verildi.

KARAR 2-Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümünde yardımcı doçentliğe müracaat eden Dr.Kenan KOÇ'un jüri raporları görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı 4.derece yardımcı doçent kadrosuna müracaat eden Dr.Kenan KOÇ'un bilim jürisini oluşturan Prof.Dr.Gürer GÜLSEVİN, Prof.Dr.Mustafa UĞURLU ve Doç.Dr.Sultan TULU'nun olumlu raporları ve yönetim kurulumuz üyelerinin de olumlu görüşleri doğrultusunda ilan edilen yardımcı doçent kadrosuna 2 yıl süreyle atanması hususunun 2547 sayılı Kanunun 23.maddesi gereği Rektörlüğe arzına karar verildi

(Handwritten signatures and marks at the bottom of the page)

KARAR 3-Öğrenci sağlık raporu görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda;

Tarih Bölümü, 9801050125 numaralı öğrencisi **Rafii DURMUŞ**'un Sosyal Sigortalar Kurumu Muğla Hastanesi Baştabipliğinden almış olduğu 24.01.2002 tarih ve 0003/11 sayılı 30 (otuz) günlük raporunu 11.02.2002 tarihinden itibaren 24.02.2002 tarihine kadar devamsızlığına sayılmamasına **"Muğla Üniversitesi Öğrenci Sağlık İşleri ve Sağlık Raporları Yönetmeliği"**nin 6. ve 7 maddeleri gereği oybirliğiyle karar verildi.

KARAR 4-Yabancı Dil Destekli Programı bırakma isteğinde bulunan öğrencilerin durumu görüşüldü

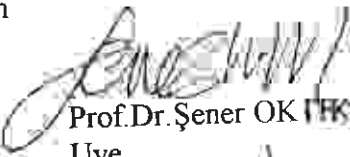
Yapılan görüşmeler sonucunda;

Fizik Bölümü, aşağıda adı soyadı ve numarası belirtilen öğrencilerin Yabancı Dil Destekli Programı derslerini bırakma isteğini kabulüne oy birliğiyle karar verildi

<u>Adı Soyadı</u>	<u>Numarası</u>
Fahrettin Okan ÖZALP	9901070086
Ufuk KARAALI	9901070065
Yusuf ÇALIŞKAN	9901070079

Prof.Dr.Hasan ÖZEKES
Dekan-Başkan

Prof.Dr.Mustafa UĞURLU
Dekan Yardımcısı

Prof.Dr. Şener OK
Üye

Prof.Dr.Nani AÇIKGOZ
Üye

Prof.Dr.Adnan DILER
Üye

Doç. Dr. Baki BÜRÜN
Üye

(Katılmadı)
Doç. Dr. İbrahim GILER
Üye

Yrd. Doç. Dr. Ali YIGIT
Üye

Bedreddin ALTIN UŞLAR
Raportör

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İLGİ : 10 Ocak 2002 tarih ve 51-106 sayılı yazınız
KONU : Dr. Kenan KOÇ (Yrd.Doç. atanması)

Dr. Kenan KOÇ'a ait ilgili yazınız ekindeki çalışmaları, "Üniversiteniz Senatosunun 16.03.1999 tarih ve 141 sayılı kararı" ile "Fakülteniz Yönetim Kurulunun 12.12. 2001 tarih ve 303 toplantı sayılı kararı" doğrultusunda inceledim. Çeşitli uluslar arası ve ulusal kongrelere bildirileri ile katılan, makaleleri, telif ve tercüme kitapları bulunan Dr. Kenan KOÇ'un ilgili kadroya atanmasının Fakülteniz açısından kazanç olacağı kanısındayım. Hazırladığım RAPOR ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

21 Ocak 2002

Prof.Dr. Gürer GÜLSEVİN
AKÜ. Uşak Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü - UŞAK

EK : RAPOR (4 sayfa)

25.1.2002
Res.

Y.K.

A-2

R A P O R

(DR. KENAN KOÇ'UN ÇALIŞMALARI)

Dr. Kenan KOÇ, 2001 yılında doktora tamamlamıştır. Gerek doktora bitirmeden önce, gerekse doktora tamamladıktan sonra çeşitli bilimsel yayımlar yapmıştır. Çalışmaları günümüz Kazak Türkçesi üzerinde yoğunlaşmıştır.

I. KİTAPLARI:

A. Telif Kitapları:

1. "Kazak Tiliñdegi Kürdeli Etistikterdiñ Kaleptasuı", Gılmı, Almatı 2001, 268 s. Bu eser, Kenan Koç'ın doktora tezidir. Bu çalışmada amaç, Kazak Türkçesindeki "birleşik fiiller" kategorisini inceleyip gramerdeki yerine oturtmak olmuştur. Bunun için, eserin üç temel bölüm üzerine konmuştur. Birinci bölümde birleşik fiil kategorisinin teorik bir incelemesi sunulmuştur. İkinci bölümde iki unsuru da fiil olan birleşik yapılar, üçüncü bölümde ise bir unsuru isim, diğer unsuru fiil olaran yapılar incelenmiştir. Kitapta, birleşik fiillerin tarihi Türk lehçelerindeki durumları da örnekler verilerek değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Dr. Kenan Koç, "birleşik fiiller" kategorisinin, morfoloji bölümünden ziyade "leksikoloji" alanında incelenmesi gerektiği tespitinde bulunmuştur. Bu sonuç, yapılan tezin bilim dünyasına bir katkısı olmuştur.

B. Tercüme Kitapları:

Türkiye Türkçesinden Kazak Türkçesine

1. "Yasavi Özenderi", Jibek Jolu, Şimkent 1998, 114 s.
2. "Koja Ahmet yasavi Tamır men Tağlamı", Şimkent 1999, 248 s.
3. "Kazaktar men Türikterde Jılı Ösürüv Medeniyeti Jene Onıñ Roli", Şimkent 2001, 135 s.
4. "Nutuk, Kemal Atatürk"

Yukarıdakilerden ilk üç kitap yayımlanmıştır. Dördüncü kitap ise, kendisine "Atatürk Araştırma Merkezi" ve "Kazakistan El-Fârâbi Devlet Milli Üniversitesi" tarafından sipariş edilmiş bir tercümedir.

Kazak Türkçesinden Türkiye Türkçesine

1. Amanjolov, Altay, "Türki Filologiyası Jene Jazuv Tarihi", Almatı, Sanat 1996, 127s.
2. Aydarov, G., Kırıganov, A., Tomanov, M., "Köne Türki Jazba Eskertkişteriniñ Tili", Mektep Baspası, Almatı 1971, 272 s.
3. Tabey-Kommunar, "Mızda Jazuv Alay", Havan Haziyet Baspası, Kökşetav Almatı 1993.

Yukarıdaki üç kitap da Kenan Koç tarafından tercüme edilmiş olup, ilgili kurumlarda basılmak üzeredir.

Rusçadan Türkiye Türkçesine

1. Sevortyan, E. V., “Fonetika Turetsko Literaturnogo Yazıka”, Akademiya Nauk SSSR., Moskova 1955, 150 s.
2. Baskakov, N. A., “İstoriko Tipologičeskaya Fonologiya Tyurskiy Yazıkov”, Nauka Moskova 1988, 207 s.

Rusçadan yapılan yukarıdaki iki tercüme ise, adayın ifadesine göre henüz ilgili kurullarda basılmak üzere değerlendirilme aşamasındadır.

II. KONFERANSLARI

A. ULUSAL KONFERANSLAR

1. Tilimizdin Atı (Dilimizin Adı):

Yazıda Türk dilinin konuşulduğu yerlerin coğrafik olarak sınırları çizilmiş, bu sınırlar içerisinde Türk dilinin hangi ülkelerde nasıl adlandırıldığı anlatılmıştır. Eski yazılı abidelerimizden başlamak laaydıyla “Türk” ve “Türkçe” adlarının kullanıldığı, ancak Bolşevik İhtilalinden sonra izlenen politikayla bugün Türk Cumhuriyetleri ve Birleşik Devletler Topluluğu içerisinde, “Türk” sözünden sadece bugünkü Türkiye’de yaşayan Türkler, “Türkçe” sözünden de buradaki insanların konuştuğu dilin anlaşıldığı vurgulanmıştır. Bolşevik ihtilaliyle yapılan kasıtlı müdahaleler ve ayrıca Türk dilinin kendi içerisindeki doğal gelişimi sonucunda birçok yazı dilinin ortaya çıktığı ve bunların da birbirinden zamanla uzaklaştığı anlatılmıştır. Dilimizin eklemeli yapıya sahip olması ve kelime köklerinin sabit olmasının lehçeler arasındaki uzaklaşmaya çok da meydan vermediği, fonetik değişiklikler dikkate alınmazsa lehçeler arasında binlerce ortak kelimenin olduğu belirtilmiştir.

2. Kazak, Türki Tilderindegi Kürdeli Sözder (Kazak ve Diğer Türk Lehçelerindeki Birleşik Sözler)

Yazıda birleşik kelimeler konu olarak alınmıştır. Birleşik kelimelerle ilgili olarak Kazak ve diğer Türk lehçelerini araştıran dilcilerin görüşleri verildikten sonra birleşik kelimelerin oluşumu, yapıma yolları, nitelikleri ve bunların diğer dil birlikleriyle ilişkileri gösterilmiştir. Kendilerine benzeyen gramer yapılarıyla karşılaştırmalar yapıldıktan sonra hangi kelimelerin birleşik kelime olabileceği hususu açıklanmıştır.

3. Kürdeli Etistiktin Semantikasi (Birleşik Fiillerin Anlamı)

Yazıda birleşik fiillerin anlamları üzerinde durulmuştur. Öncelikle meseleyle ilgili problemler ortaya konmuş, böylece yazıda ulaşmak istenen hedef de belirtilmiştir. Birleşik fiilleri oluşturan kelimelerin (unsurların) anlamlı kelimeler oldukları, bunların bir araya geldikleri sırada geçirdikleri süreçte (grup kurarken) yeni bir anlam ortaya çıkardıkları ileri sürülmüş ve örneklerle bu fikir ispata çalışılmıştır. Birleşik fiillere Kazak Türkçesinde ilk kez bu açıdan yaklaşıldığı ve bunların birleşmelerindeki hadisenin morfolojiden çok leksik-semantik olduğu açıklanmıştır.

B. ULUSLAR ARASI KONFERANSLAR

1. Türkiye Türkçesinin Oris Çalımdar Arkılı Zerttelüv Tarihi (Türk Dilinin Rus Türkologlar Tarafından Araştırılma Tarihi) :

Yazıda Türk dilinin Ruslar ve Sovyetler Birliğindeki diğer milletlerden oluşmuş diller tarafından fonetik, morfoloji, sentaks ve dil tarihi açısından araştırıldığı belirtilmiştir. Araştırmaların 19. yüzyılda M.A. Kazaem-Bek ile başladığı zamanla St.Peterburg, Kazan ve Moskova gibi şehirlerde Doğu Dilleri, Türk Dil Kömülerinin açılmasıyla çalışmaları daha da hız kazandığı anlatılmıştır. A.S.Samoyloviç, A.N.Kononov, E.V.Sevortyan, gibi Türkologların yaptıkları çalışmalarla Türk diline yaptıkları hizmetler gösterilmiştir.

2. Yassavi Tanımı men Talğamı (Hoca Ahmet Yesevi ve Tesirleri)

Yazıda, Ortaasyya'da İslamın yayılması ve bilimin gelişmesinde Hoca Ahmet Yesevi'nin tesirleri, Mehmet Fuat Köprülü'nün "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" adlı eserinin Kazakça çevirisi esas alınarak anlatılmıştır.

3. Kurandi Kürdeli Etistik Jasaytın Belsendi Formalardan Boluv Etistigi ("Olmak" yardımcı fiilinin birleşik fiillerdeki durumu)

Kazak Türkçesi hareket noktası alınmak kaydıyla diğer Türk Lehçelerinden de örnekler verilerek bol- (ol-) fiilinin öncelikle temel fiil olarak ardından yardımcı fiil olarak kullanılma durumları ve özellikleri anlatılmıştır. Bunların Kazak Türkçesindeki analitik formalarda kullanılma özelliklerine dikkat çekilmiştir. Konuyu Türk Lehçelerinde genel olarak araştıran N. Oralbayeva'nın görüşlerine yer verilmiştir. Doktora sonrası yapılmıştır.

4. Boluv Etistiginin Atkaratın Kızmeti (Olmak yardımcı fiilinin birleşik fiillerde bildirdiği anlam ilgileri)

Kazak edebiyatının edebi metinleri taranarak birleşik fiillerde kullanılan "olmak" yardımcı fiilinin bildirdiği anlam ilgileri ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Bu alandaki açıklamalı sözlüklerden geniş şekilde yararlanılmıştır. Doktora sonrası yapılmış bir çalışmadır.

5. Bol-, kıl-,et- Etistiklerinin Tarihi Eskertkişterinde Koldanılıvı (et-, ol-, kıl- yardımcı fiillerinin eski yazılı abidelerde kullanılışı):

Belirtilen fiillerin Eski Yazılı abidelerdeki örnekleri gösterilmiş ve bunların Türk dilinin bütün devirlerinde kullanıldıkları anlatılmıştır. Doktora sonrası yapılmış bir çalışmadır.

6. Etüv Etistigi jene Onın Kızmeti (et- yardımcı fiilinin görevi ve bildirdiği anlam ilgileri)

"Etmek" yardımcı fiilinin bildirdiği anlam ilgileri Kazak edebiyatından seçilmiş edebi eserlerde ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Bu alandaki sözlüklerden geniş şekilde istifade edilmiştir. Doktora sonrası yapılmış bir çalışmadır.

7. Turaktı Tuvındı Kürdeli Etistikter (Yarı Deyimleşmiş Birleşik Fiiller):

İsimlerle birleşerek "birleşik fiil" kuran, ancak bu birleşme sırasında kendi gerçek anlamlarından uzaklaşarak oluşturdukları yapılar ile bunların anlamca kaynaşmış fiillerle olan benzerlikleri ve farklılıkları anlatılmıştır.

III. MAKALELER

1. Kurandı Kürdeli Etistikter (İsimlerin yardımcı fiillerle bir araya gelerek oluşturdukları birleşik fiiller)

Makalede Kazak dilcilerinin ders kitapları ve yazmış oldukları genel gramerlerinde konunun adlandırılması ve kapsamı hakkında bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme sonradan genel Türkoloji içine taşınmıştır. Bu hususta N.A. Baskakov, A.A. Yuldaşev, V.M. Nasilov gibi ünlü Türkologların fikirlerine yer verilmiştir.

2. Kürdeli Etistiklerin Tarihi men Kalıptasuv Joldarı (Birleşik Fiillerin Tarihi ve Kalıplaşma Süreci)

Bugüne kadar Kazak Türkçesiyle ilgili yazılan gramer kitaplarında ve yapılan tezlerde ele alınmamış bir konu işlenip Türkiye’de yayınlanan Türkçe’nin tarihi metinleri esas alınarak birleşik fiiller tarihi bir perspektif içerisinde değerlendirilmiştir.

3. Kurandı Kürdeli Etistiklerin Sipattarı (İsimlerin yardımcı eylemler olarak oluşturdukları birleşik fiillerin nitelikleri)

Makalede “fiil + fiil” ve “isim + fiil” şeklinde oluşan birleşik fiillerin anlam özellikleri ve kuruluşları incelenmiştir.

4. Kazak Türkçesinde “Bir” sayısı ile Kurulan Sözcükler ve Onların Anlamları

Kazak Türkçesinde “bir” kelimesinin deyim ve kalıplaşmış sözlerde kullanımları edebi metinlerden alınan örneklerle listelenmiştir. Doktora sonrası yazılmış bir çalışmadır.

5. Jat sözcükler javdan Jaman (Yabancı Kelimeler Düşmandan Beter)

Makalede, bağımsızlıktan sonra Kazak Türkçesinin gelişmesi için özellikle Rusça kelimelerden arındırılması, bunlara karşılık işlenmiş bir lehçe olan Türkiye Türkçesinden kelime alınması, bu yolla da iki ülke arasında ilişkilerin daha da gelişeceği fikri işlenmiştir.

S O N U Ç

Dr. Kenan KOÇ, Kazakistanda, günümüz Kazak Türkçesi üzerine doktora çalışması yapmıştır. Kazakçadan Türkiye Türkçesine, Türkiye Türkçesinden Kazakçaya tercümeleri yayımlanmıştır. Rusça da bilen KOÇ, çeşitli ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarda bildiriler sunmuştur. Doktora öncesinde olduğu gibi, doktora sonrasında da çalışmaları olmuştur. 1996-1997 yıllarında, Kazakistan Abay Üniversitesi’nde “Türkiye Türkçesi” dersleri de vermiştir.

Dr. Kenan KOÇ’un ilgili kadroya atanmasının Fakülteniz açısından kazanç olacağı kanısındayım. Saygılarımla.

21 Ocak 2017

Prof. Dr. Gürer GULSEVIN

AKU, Uşak Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı

T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

Sayı : B 30 2 MÜ 0 13.00.01/22
Konu :

28. / 01. / 2002

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

ILGI: 10.01.2002 tarih ve 53/102 sayılı yazınız.

Bölümümüz öğretim elemanlarından Dr. Kenan KOÇ'un yayın dosyasına ilişkin rapor ilişiktir.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Sultan TULU
Bölüm Başkanı

EKLER
EK-1 Rapor

28.01.2002
Perşembe

Kİ

1/1

RAPOR

Muğla Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümünde açık bulunan Yrd. Doçentlik kadrosuna başvuruda bulunan Dr. Kenan Koç'un çalışmalarına ilişkin rapordur.

Dr. Kenan Koç'un dosyasında Kazakistan, El-Farabi, Kazak Devlet Milli Üniversitesinde yaptığı doktora tezi (Kazak Türkçesindeki Birleşik Fiillerin Kalıplaşması), bugüne dek Kazak Türkçesiyle ilgili yazılan gramer kitaplarında ve yapılan tezlerde işlenmemiş bir konudur. Tez, Türkiye'de yayınlanan Türkçe'nin tarihi metinleri esas alınarak Orhun abidelerinden başlanarak günümüz modern metinlere kadar birleşik fiiller, tarihi bir perspektif içerisinde değerlendirilmiştir. Dr. Kenan Koç, konu olarak almış olduğu tez, genel Türkoloji içinde önemli bir eser niteliği taşımaktadır.

Doktora tezinin dışında, Dr. Kenan Koç'un dördü Kazakça, biri Türkçe olarak yazılmış beş makalesi bulunmaktadır. Bunlardan biri doktora sonrası yazılmıştır. Dr. Kenan Koç'un makaleleri şunlardır:

1 Kurandı Kürdeli Etistikter (isimlerin yardımcı fiillerle bir araya gelerek oluşturdukları birleşik fiiller);

2 Kürdeli Etistikterin Tarihi men Kalıptasuv Joldarı (Birleşik Fiillerin Tarihi ve Kalıplaşma Süreci);

3 Kurandı Kürdeli Etistikterin Sipattarı (isimlerin yardımcı eylemler olarak oluşturdukları birleşik fiillerin nitelikleri);

4. Jat sözler javdan Jaman (Yabancı Kelimeler Düşmandan Beter);

5 Kazak Türkçesinde "Bir" Sayısıyla Kurulan Sözler ve Onların Anlamları

Makalelerde genel olarak doktora tezinin içeriği doğrultusunda konular ve sorunlar ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

Dr. Kenan Koç doktora öncesi ve sonrası birçok ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel konferanslara katılmıştır. Bunlar kısmen tez konusunun Türkolojide tanıtımı ve Kazakça ile Türk lehçelerinin morfolojik, leksik ve semantik sorunlarının çözülmesiyle ilgilidir.

Dr. Kenan Koç'un bunlardan başka Türkçe'den Kazakça'ya dört çeviri kitabı, Kazakça'dan Türkçe'ye üç çeviri kitabı bulunmaktadır. Ayrıca Rusça'dan Türkçe'ye iki çeviri kitabı Türk Dil Kurumu'nda yayınlanmak üzere ilgili kurullarda değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak Dr. Kenan Koç, gerek makaleleriyle, gerek katıldığı konferanslar ve çevirileriyle Türkoloji alanına faydalı katkılarda bulunmuş ve bilimsel araştırmacıya özgün bir kapasiteye sahip olduğunu, çalıştığı alanın dillerine ve alanına hakim olduğunu düzgün Türkçe ifadesiyle kanıtlamıştır. Kendisinin eğitim öğretim faaliyetlerinde katkısını göze alarak yardımcı doçentlik kadrosuna yükseltilmesinin uygun olacağı görüşündeyim.

22.01.2002

Doç. Dr. Sultan Yulu

Prof. Dr. Mustafa Uğurlu
Muğla Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

48170 Muğla

01.02.2002

**Muğla Üniversitesi,
Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanlığına,**

İLGİ: 10.01.2002 tarih ve B.30.2.MĞÜ.0.13.00.01/52/103 sayılı yazınız.

Fakültemiz Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümünde ilân edilen yardımcı doçentlik kadrosuna müracaat eden Dr. Kenan Koç'un yayınlarını inceledim. Görüşlerim aşağıdadır.

HAYAT HİKÂYESİ:

Kenan Koç, 1972 yılında Malatya'da doğmuştur. İlk ve ortaokulu memleketinde; liseyi Sivas'ta tamamlamıştır. 1992 yılında İnönü Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü'nü bitirmiştir. Yüksek lisansını "Kazak Türkçesindeki Kelime Gruplarının Sentaksı" adlı teziyle 1998 yılında Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamladıktan sonra; doktora eğitimi için 1998-2001 yılları arasında, Âl-Farabi Atındağı Kazak Memlekettik Ulttık Universiteti'nde görevlendirilmiş ve "Kazak Tilindegi Kürdeli Etistikterin Kalıptasuvı" [Kazak Türkçesinde Birleşik Fiillerin Kalıplaşması] adlı tezini, 07.03.2001 tarihinde tamamlamıştır.

Kenan Koç, 1992-1994 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptıktan sonra 1994-1995 öğretim yılında Muğla Üniversitesi Rektörlüğü Türk

Dili Bölümü'ne okutman olarak atanmıştır. 1996 yılından beri aynı üniversitenin Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Bu arada, Kazakistan'da Abay Üniversitesi ve Hoca Ahmet Yesevî Uluslar Arası Türk-Kazak Üniversitesi'nin Türkçe Öğretim Merkezi'nde de görev yapmıştır.

ÇALIŞMALARI:

Kenan Koç'un doktora tezi yayımlanmıştır: *Kazak Tilindegi Kürdeli Etistikterdin Kalıptasuvı*, Almatı 2001.

268 sayfalık bu eserde, Kazak Türkçesindeki birleşik fiillerin kalıplaşması incelenmiştir. Eserin "Kirispe" [Giriş] (s. 13-43) bölümünde öncelikle, şimdiye kadar birleşik fiillerle ilgili yapılan çalışmalar kısaca tanıtılmıştır. Bu konuda Türko-lojide, M. A. Kazem-Bek'in 1846 yılında basılan eserinden itibaren çeşitli araştırmalar yayımlanmıştır. Sovyet Türkolojisi-nde bilhassa A. N. Kononov, N. A. Baskakov, N. Oralbayeva, A. İskakov gibi Türkologların çalışmaları önemlidir.

Eserin, "Kürdeli Etistikterdiñ Tarihi Damuvı jäne Kategoriya-ları" adlı 1. bölümünde (s. 44-96), birleşik fiillerin oluşma şekilleri ve kuralları incelenmiştir. Dr. Koç'a göre birleşik fiiller, "kürdeli sözder"den [birleşik kelimeler] farklıdır; ayrıca bu şekillerin, "analitikalık forma" [ayrılabilir biçim-ler], "frazologiyalık tirkester" [deyimler] ve "söz tirkeste-ri"yle [kelime grupları] benzerlik ve farklılıkları vardır: Birleşik fiiller, ve ayrılabilir biçimler, kuruluşları bakımından birbirlerine benzerler. Örnek: *okıp jatır* (s. 60) X *satıp aldı* (s. 70). Dr. Koç'a göre burada birinci örnekte, -p *jat-* şekli "gramatikalık mağına kosıp" [gramer yönünden bir anlam katmakta]; ikincisi -p *al-* şeklinde ise "jaña söz jasay-dı" [yeni bir kelime meydana getirmektedir]; bk. s. 246.

Uzunlu

Çünkü, birinci örnekte *jat-* fiili anlamını korumadığı hâlde, ikincisinde *al-* kendi temel anlamını korumaktadır. Dr. Koç'a göre, "*satıp aldı* degende *satuv* da bar, *aluv* da bar. Birak eki adamdñ eki amal-äreketi retinde túsindirilmeydi, bir kürdeli amal-äreketiñ bir bası men ayağın kamtıp, bir amal-äreket retinde kabıldanadı" (s. 70). Yani, her iki kelime kendi anlamlarını korumalarına rağmen, ikisi birlikte kullanıldıkları zaman "bir hareket"i ifade etmekte ve dolayısıyla bunları, "bir kelime" olarak kabul etmemiz gerekir.

Burada bazı hususları iyice ayırt etmek gerekir: Gerçekten de Kazak Türkçesinde *okıp jatır* "okuyor" örneğinde *-p jat-* şimdiki zaman eki olarak kullanılmaktadır; dolayısıyla kendine has anlamı yoktur; gramerlik görevi vardır. Ancak, *jügire aldı* "koşabildi" örneğindeki *-a al-* şeklinde *al-* fiili de kendi anlamında kullanılmamasına rağmen, zaman eki olarak değil, *koş-* fiilinin iktidar şekli olarak kullanılıştır. Kanaatimce burada, gramer yönünden ziyade, anlam yönünden bir fark vardır. Nitekim, *koş-* ve *koşabil-* anlam yönünden karşılaştırıldığında, her ikisinin aynı olmadığı görülmektedir; krş. *gülmek* X *gülümsemek*. Yukarıda zikredilen *satıp aldı* "satın aldı = alışveriş yaptı" örneğindeki *-p al-* şeklinde ise, başka bir durum vardır. Hem her iki kelimenin kendilerine has anlamlarını korudukları, hem de tek bir anlamda kullanıldıkları hususu, tartışılabilir; gerçek olsa bile, örnekten örneğe değişebilir. Herhâlde deyimleşip kalıplaştıkça tek bir anlam söz konusu olabilmektedir; krş. *alışveriş* X *veriş alış. Nitekim, Genel Türkçede *-p* zarf-fiil eki, gerçek hayatta bir zaman çizgisi üzerinde meydana gelmiş olayların, yine aynı sıra ile dile getirilmesi görevini üstlenmektedir; yani, *satıp aldı* = *sattı / aldı*; krş. *yazıp verdi* = *yazdı / verdi* = *yazdıktan sonra verdi*.

Uzun

"Eki Komponenti Etistik Bolğan Etistikterdiñ Sipatı" adlı 2. bölümde (s. 97-161), "iki unsuru da fiilden oluşan birleşik fiiller" incelenmiştir. Maalesef Türkçe üzerine yazılmış birçok muteber gramerde bulunan bu yanlışlık, bu çalışmaya da yansımıştır; bk. ERGİN, M., 1972, *Türk Dil Bilgisi*, (= İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları 785), İstanbul, s. 338 vd. Çünkü bu ekler, esas olarak fiilden isim yapma ekleridir; zarf oluşları ise, sadece dizimde üstlendikleri görevleridir.

"Kurandı Kürdeli Etistikter" adlı 3. bölümde (s. 162-244); birinci unsuru isim, ikinci unsuru yardımcı fiil şeklinde kurulan birleşik fiiller incelenmiştir. Burada yardımcı fiiller, isimleri fiilleştirme görevini üstlenmekte; isimden fiil yapma ekleriyle benzerlik göstermektedir: "Kurandı kürdeli etistiñ kuramındağı kömekşi etistikterdiñ kızmetin söz jasavşı jurnaktarmen teñestirüvge boladı. Än saldı = ändetti" (s. 244). Belirttiğim üzere, 2. ve 3. bölümleri birleştirmek gerekir.

Eser; "Korıtındı" [Özet] (s. 245-249), "Paydalanılğan Ädebiyetter" [Kaynaklar] (s. 250-263), Resume (s. 264), "Mazmunı" [İçindekiler] (s. 265) ve "Avtordıñ Ömirbayanı" [Yazarın Hayat Hikâyesi] (s. 266-267) bölümleriyle sona ermektedir.

Genel olarak şöyle denebilir: Dr. Kenan KOÇ'un bu çalışması, sadece Kazak Türkçesinde değil, Genel Türkçedeki birleşik fiil konusuna yeni bir bakış açısı getirmiştir.

Kazakistan'daki gelenekler doğrultusunda Kenan Koç, doktora çalışması sürerken teziyle ilgili konuları, parça parça çeşitli ilmî toplantılarda bildiri olarak sunmuş veya makale şeklinde dergilerde yayımlamıştır: Kurandı Kürdeli Etistikter [Kazak Türkçesinde İsim ve Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiiller], *Äl-Farabi Atındağı Kazak Memlekettik Ulttıq Üniver-*

Uğur

siteti Habarşı 8, 42 (2000), s. 55-62. Kürdeli Etistikterdiñ Tarihi men Kalıptasuv Joldarı [Birleşik Fiillerin Tarihi ve Kalıplaşma Yolları], Ąl-Farabi Atındağı Kazak Memlekettik Ult-tık Universiteti Habarşı 8, 42 (2000), s. 81-89. Kurandı Kürdeli Etistiktiñ Sipattarı [Kazak Türkçesinde İsim ve Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiillerin Nitelikleri], K. A. Yassavi Atındağı HKTU Habarşısı 1 (2001), s. 48-52. Kazak, Türki Tilindegi Kürdeli Sözder [Kazak ve Türkiye Türkçesindeki Birleşik Kelimeler], Aktual'niye problemi teorii i praktiki perevoda v kontekste sovremennosti (Almatı 2000), s. 157-163. Kürdeli Etistiktiñ Semantikasını [Birleşik Fiillerin Anlam Alanları], Mışleniye yazık lingvodidaktika I (Almatı 2000), s. 289-291. Kurandı Kürdeli Etistik Jasaytın Belsendi Formalar (Boluv Etistigi) [Kazak Türkçesinde İsim ve Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiillerde Kullanılan Olmak Fiili], Kazak-Kuveyt Universiteti, Kazakistan Respublikası Tävelsizdiginiñ 10 Jıldığına Arnalğan Halıkaralık Ąılımi-Praktikalık Konferentsiyanıñ Eñbekteri (Almatı 2001), s. 145-148. Kurandı Kürdeli Etistik Jasaytın Belsendi Formalardan Boluv Etistiginiñ Atkaratın Kızmeti [Kazak Türkçesinde İsim ve Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiillerde Kullanılan Olmak Fiilinin Görevi], Halıkaralık Mamandıktar İnstitutı, Kazakistan jäne Ąlemdik Kavımdastık (Almatı 2001), s. 32-34. Kazirgi Kazak Tilindegi Kurandı Kürdeli Etistik Jasaytın Belsendi Formalardın Kıl Etistigi jäne Boluv, Etüv, Kıluv Etistikteriniñ Tarihi Eskertkişterde Koldanıluvu [Günümüz Kazak Türkçesinde Birleşik Fiillerde Kullanılan Kıl Fiili ve Bolmak, Etmek, Kılmak Fiillerinin Tarihi Metinlerde Kullanılma Durumları], Bilim Salasında Halıkaralık Katınastar men Sırtkı Baylanıstı Nığaytuv Attı Ąılımi-Praktikalık Konferentsiyanıñ Eñbekteri (Şımkent 2001), s. 161-164. Kurandı Kürdeli Etistik Jasaytın Etüv Etistigi jäne Onıñ Kızmetteri [İsim ve Yardımcı Fiille Kurulan Birleşik Fiillerde Kullanılan Etmek Fiilinin Görevi], Bilim Salasında Halıkaralık Katınastar men Sırtkı Baylanıstı Nığaytuv Attı Ąılımi-Prakti-

Uğurlu

kalık Konferentsiyanıñ Eñbekteri (Şımkent 2001), s. 164-167. Turaktı Tuvındı Kürdeli Etistikter [İsim ve Yardımcı Fiille Kurulan Yarı Deyimleşmiş Birleşik Fiiller], Kazak Memlekettik Kızdar Pedagoika İnstitutı, Türkitanuv Mäseleleri: Bügini men Bolaşağı (Almatı 2001), s. 347-350.

Dr. Kenan Koç'un doktora sonrasında ve tez konusu dışında hazırladığı "Kazak Türkçesinde "Bir" Sayısıyla Kurulan Sözler ve Onların Anlamları" adlı makale, Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanacaktır. Makalede, Kazak Türkçesinin konuşma ve edebi dilinde bir kelimesinin hangi ifadelerde kalıplaştığı ve bunların anlamları, edebî metinlerden alınan örneklerle açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın, iktibaslar ve kaynaklar bakımından daha özenli hazırlanması gerekirdi.

Dr. Koç'un, T. Sayrambayev ile birlikte yayımladığı Türkiye Tiliniñ Orıs Ğalımdarı Arkılı Zerttelüvi [Türkiye Türkçesinin Rus Türkologları Tarafından Araştırılması], KAZMU Habarşısı 9 (Almatı 1999), s. 42-50, adlı makalesinde, Türkiye Türkçesi üzerine çalışan Rus Türkologlarının araştırma konularından ve eserlerinden söz edilmiştir. "Oğuz tobına Azerbaycan, Kırım-Tatar, Kazan-Tatar, Başkır, Türkmen, Özbek tilderi jatadı" cümlesi, bilgi bakımından yanlıştır. Çünkü, sayılanlardan Oğuz grubuna giren sadece, Azerbaycan ve Türkmen Türkçeleridir.

Yassavi Tanımı men Talğamı [Yesevi ve Tesirleri], Türkistan jäne Kazakistan men Orta Aziyadağı Ğılım men Bilimiñ Kalıtasuv Kezenderi Attı Halıkaralık Ğılımı-Praktikalık Konferentsiyanıñ Eñbekteri I (Almatı 2000), s. 298-301, adlı çalışmada, Fuad Köprülü'nün bu konudaki aşağıda zikredilen çalışması özetlenmiştir.

Bunlardan başka, Dr. Kenan Koç'un genel okuyucuya yönelik yazıları da vardır:

Uğurlu

Tilimizdiñ Atı [Dilimizin Adı], K. İ. Sätbayevtiñ Tuğanına 100 Jıl Toluvına Arnalğan K. A. Yassavi Atındağı HKTU Şimkent Bölümşesi Professor-Okutuvşılar Kuramınıñ Ğilmi Teoriyalık jäne Ädistemelik 25 Konferentsiyasınıñ Bayandama Tezisteri (1999), s.44-46, adlı makalede, sadece Türkiyelilerin değil, Moğolistan'dan Yugoslavya'ya kadar olan bölgede yaşayan bütün Türklerin dilinin "Türkçe" olarak adlandırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Jat Sözder Javdan Jaman [Yabancı Kelimeler Düşmandan Beter], Ana Tili Gazeti, 23 (Haziran 1997). Yazıda, Kazak Türkçesinin gelişebilmesi için Rusça kelimelerin yerine, işlenmiş bir lehçe olan Türkiye Türkçesinden kelime alınması gerektiği; böylece iki ülke arasındaki ilişkilerin daha da gelişebileceği belirtilmiştir.

Dr. Kenan Koç'un, Türkiye Türkçesinden Kazak Türkçesine; Kazak Türkçesinden Türkiye Türkçesine yapılmış aktarmaları vardır.

Türkiye Türkçesinden Kazak Türkçesine yapılan aktarmalardan kitap hâlinde yayımlananlar şunlardır: Yılmaz, Durali, 1995, Yesevi Irmakları, (= Ötüken Yayınları), İstanbul, Yasavi Özen-deri, Şimkent, 1998. Köprülü, Fuad, 1991⁷, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, (= Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları 118), Ankara, adlı kitabının birinci bölümü, Koja Ahmet Yasavi Tanımı men Tağlımı, Şimkent, 1999. Çınar, Ali Abbas, 1996, Kazak ve Türkiye Türklerinde At Medeniyeti ve Onun Rolü, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yapılan Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Kazaktar men Türükterde Jıl-kı Ösüröv Medeniyeti Jäne Onın Roli, Şimkent, 2001.

Uğurlu

Durali Yılmaz'ın "Gelinlik" adlı hikâyesi "Kalındık Köylegi" adıyla *Kazak Edebiyeti Gazeti* 30.29 (Temmuz 1997), s. 14'te yayımlanmıştır.

Muhtar Avezov'un "Şıngıstav" adlı hikâyesi, Kazak Türkçesinden Türkiye Türkçesine "Cengiz Dağı" adıyla aktarılarak *Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi* 17 (Şubat 1998), s. 30-39'da yayımlanmıştır. Bir dili veya lehçeyi bilmek ile doğru aktarmak ayrı ayrı şeylerdir; bk. Uğurlu, 2000, *Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Meseleleri ve "Abay Yolu" Romanı*, *Biliş* 15 (Güz 2000), s. 59-80. Dr. Koç'un bu aktarmasında da bazı küçük hatalara rastlanmaktadır. Örnek olarak; "Sadece bu ara değil boş olan tepeyi her yanından dört yerden kazıyıp ele aldı" (s. 38) cümlesi, Türkiye Türkçesinde doğru ve anlamlı değildir.

Ancak yukarıdaki çalışmalarına genel olarak bakılacak olursa, Dr. Kenan Koç'un Kazak Türkçesini iyi bildiği anlaşılmaktadır. Türkiye'de, Türk lehçelerinden birkaç kelime bilen "uzman" sayıldığı bir zamanda bu hususu, Türkiye ve Üniversitemiz için bir kazanç saymaktayım.

SONUÇ:

Bütün bu çalışmalarına bakarak Dr. Kenan Koç'un Muğla Üniversitesi Senatosu'nun, 16.03.1999 tarih ve 141 sayılı kararında belirtilen şartları yerine getirdiği; Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalında yardımcı doçentlik yapabilmesi için gereken ilmî şartları taşıdığı görüşündeyim.

Saygılarımla arz ederim.

Mustafa Uğurlu